

Snabbfakta 2015

– Information om svensk detaljhandel

Innehåll

Inledning	3
1. Detaljhandelns utveckling.....	4
2. Sysselsättning.....	7
3. Produktivitet och konkurrens.....	11
4. Konsumtion.....	14
5. Bilagor.....	16

Inledning

Snabbfakta är en sammanställning av fakta om den svenska detaljhandeln och dess utveckling under de senaste åren. Uppgifterna bygger bland annat på statistik från Handeln i Sverige¹, men även på offentlig statistik från bland annat SCB och Tillväxtanalys. Statistiken redovisas för den senaste perioden som finns tillgänglig offentligt vilket betyder att perioderna som redovisas skiljer sig åt mellan statistikkällorna. Rapporten är, liksom Handeln i Sverige, finansierad av Handelns Utvecklingsråd och ges ut årligen med syfte att sätta statistiken i Handeln i Sverige i ett bredare perspektiv. Vidare ska den möjliggöra ökad förståelse för detaljhandelns betydelse för samhällsekonomin i stort, genom till exempel dess bidrag till BNP, sysselsättning och konsumtion.

I rapportens första avsnitt behandlas detaljhandelns försäljning och tillväxt. I avsnitt två behandlas detaljhandelns sysselsättningsstatistik. Tredje avsnittet går igenom konkurrens och produktivitet och det fjärde och sista avsnittet behandlar konsumtion. Rapporten kan användas som informationskälla för aktörer i detaljhandeln, kommuner, fastighetsägare och stadsplanerare. Underlagsdata för rapportens tabeller och diagram finns tillgänglig för nedladdning. För en kontinuerlig uppdatering av detaljhandeln rekommenderas läsaren att följa HUI Researchs Konjunkturrapport och Detaljhandelsindex.

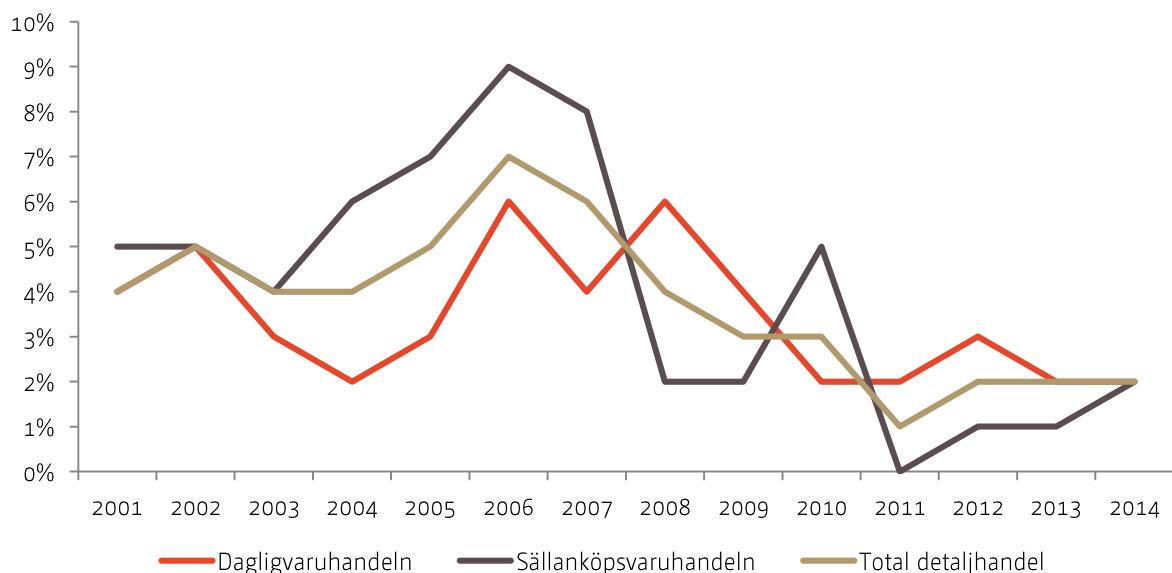
¹ Handeln i Sverige är en statistikdatabas som innehåller uppgifter om detaljhandelns omsättning, försäljningsindex och utveckling inklusive demografisk statistik. Databasen sammanställts av HUI Research på uppdrag av Handelns Utvecklingsråd (HUR).

1. Detaljhandelns utveckling

Detaljhandelns försäljning år 2014 uppgick, enligt Handeln i Sveriges definition, till cirka 610 miljarder kronor (inklusive moms). Dagligvaruhandeln, som står för 52 procent av försäljningen i detaljhandeln, hade en omsättning på cirka 320 miljarder kronor. Sällanköpsvaruhandelns omsättning uppgick till 290 miljarder kronor. Mellan åren 2013 och 2014 ökade detaljhandelns försäljning med 2 procent. Både dagligvaruhandelns- och sällanköpsvaruhandelns försäljning ökade med 2 procent jämfört med 2013. Detaljhandelsåret 2014 gynnades av låg ränta och svag inflation. Efter att finanskrisen nådde detaljhandeln 2011 har tillväxten försiktigt stabiliserat sig igen. Sällanköpsvaruhandeln upvisade under 2014 sitt starkaste år sedan 2010, möbelhandeln, elektronikhandeln och klädhandeln tillhörde de delbranscher för vilka 2014 var ett bra år.

Diagrammet nedan visar omsättningsutvecklingen i detaljhandeln under tidsperioden 2001-2014.

Figur 1: Omsättningsutveckling i detaljhandeln, löpande priser, 2001-2014.

Källa: HUI Research, Handeln i Sverige

Dagligvaruhandeln har haft en starkare ökning än sällanköpsvaruhandeln under den senaste sjuårsperioden men sällanköpsvaruhandeln har haft en starkare utveckling sett över en längre tidsperiod. Detta förklaras av att dagligvaruhandeln, som främst består av livsmedelsbutiker, inte är en lika konjunkturkänslig bransch. Alla mäniskor behöver köpa dagligvaror, vilket lämnar ett litet spelutrymme för förändringar i konsumtionen beroende på konjunktursvängningar. Sällanköpsvaruhandeln, vars konsumtion är mindre behovsstyrda och dessutom oftare finansieras med lån av olika slag, drabbas hårdare av lågkonjunktur och växer mer vid högkonjunktur. Tabellen nedan visar omsättning och omsättningsutveckling för den totala detaljhandeln samt delbranscherna dagligvaruhandel och sällanköpsvaruhandel.

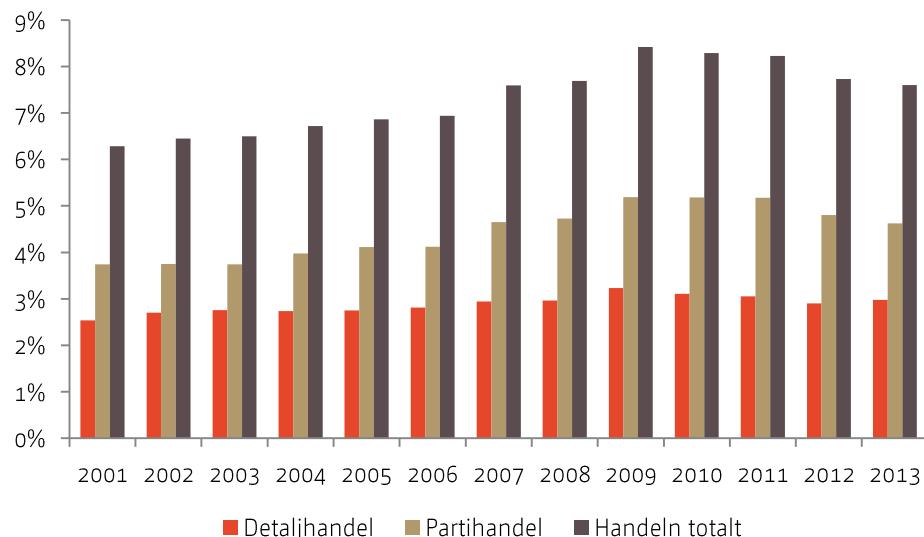
Tabell 1: Omsättning i riket 2014.

	Omsättning 2014, mkr	Omsättnings utveckling 2007/2014	Omsättnings utveckling 2001/2014
Dagligvaruhandel	318 624	25%	57%
Sällanköpsvaruhandel	291 065	13%	64%
Total detaljhandel	609 689	19%	60%

Källa: HUI Research, Handeln i Sverige

Handelns andel av BNP ökade successivt under 2000-talet, men har avtagit mellan 2010 och 2013. Totalt stod hela handeln för 7,6 procent av BNP 2013. Diagrammet nedan visar handelns andel av BNP under tidsperioden 2001–2013.

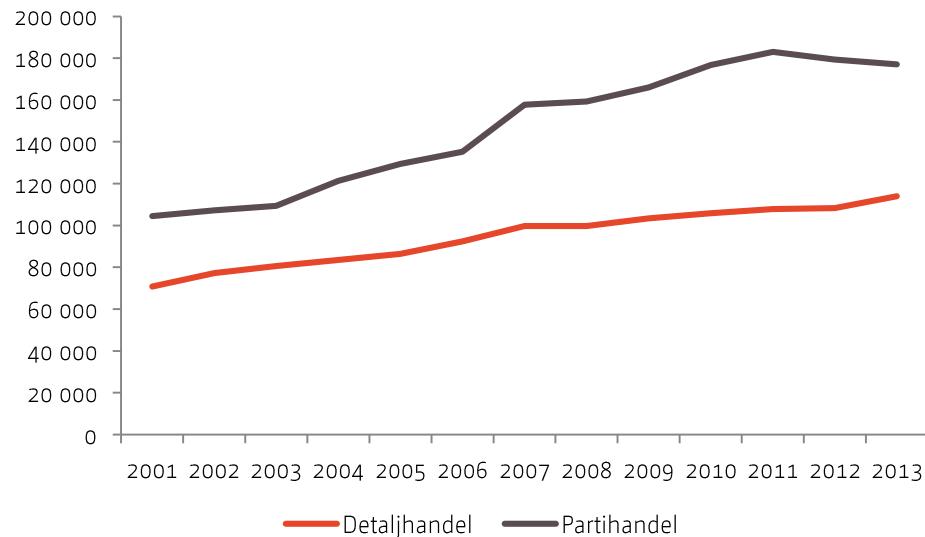
Figur 2: Handelns andel av BNP fasta priser (förädlingsvärdet/BNP) 2001–2013.

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi och Nationalräkenskaperna

Sett till handeln som helhet är partihandeln den bransch som har haft den tydligaste och starkaste utvecklingen i förädlingsvärdet mellan år 2001 och 2011. Partihandeln framstår därmed som en mer effektiv sektor än detaljhandeln. Efter 2011 planar dock utvecklingen i partihandeln ut medan detaljhandelns förädlingsvärdet ökar. En förklaring kan vara att den ökade digitaliseringen med e-handeln, effektivare distribution, lagerhantering och specialisering som möjliggör en mer positiv utveckling. Diagrammet nedan visar förädlingsvärdet för detaljhandeln och partihandeln under tidsperioden 2001-2013.

Figur 3: Förädlingsvärdet efter näringsgren och tid, miljoner kronor.

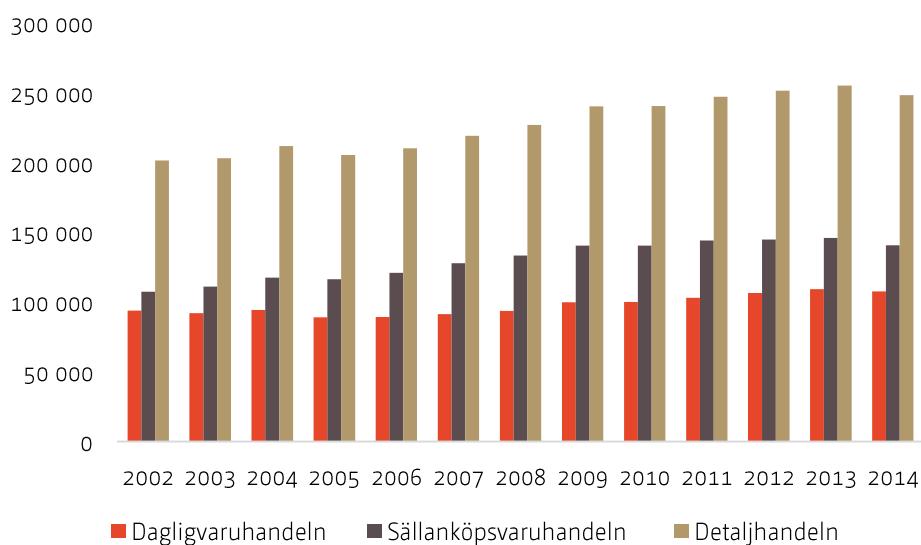

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagens ekonomi

2. Sysselsättning

Detaljhandeln sysselsätter närmare 250 000 personer. Inom dagligvaruhandeln uppgår antalet anställda till omkring 108 000 personer medan omkring 140 000 är sysselsatta inom sällanköpsvaruhandeln. Denna skillnad beror främst på att personalen inom dagligvaruhandeln i stor utsträckning har en logistisk funktion och ofta endast erbjuder en funktionell typ av service. Självscanning, självutcheckning och kontantlösa betalningssystem har blivit standard och behovet av en viss typ av tjänster minskar därmed. I sällanköpsvaruhandeln kvarstår i högre grad ett större servicebehov vid köptillfället. Under 2000-talet har antalet sysselsatta i detaljhandeln ökat i stort sett varje år men minskar mellan 2013 och 2014. Diagrammet nedan visar antalet sysselsatta i detaljhandeln under perioden 2001-2014.

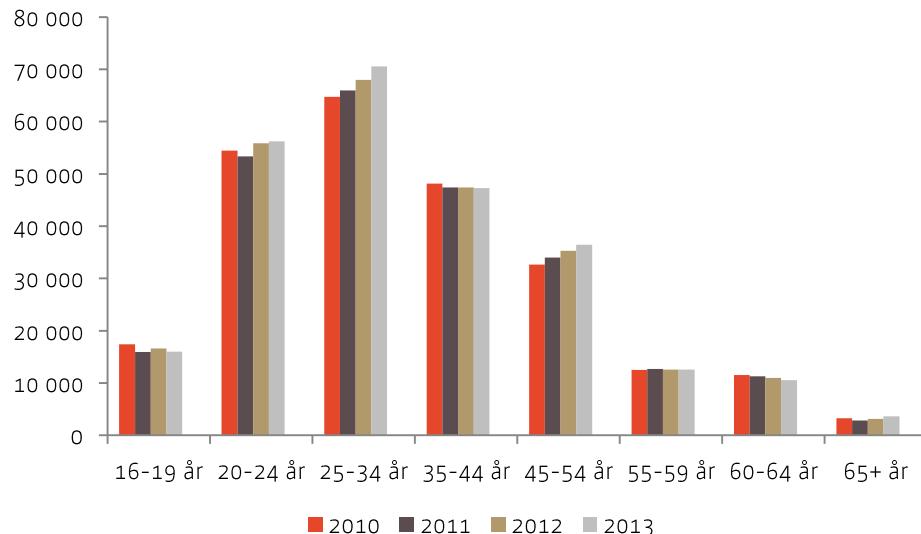
Figur 4: Antal sysselsatta i detaljhandeln, 2002-2014.

Källa: HUI Research, Handeln i Sverige

Sysselsättningsstatistik för detaljhandeln visar att branschen fungerar som en viktig inkörsport i arbetslivet för unga. Åldersgruppen 16-34 år står för cirka 56 procent av det totala antalet sysselsatta inom detaljhandeln. Denna andel har dessutom ökat för varje år. Diagrammet nedan visar sysselsatta i detaljhandeln efter åldersgrupp under perioden 2009-2013.

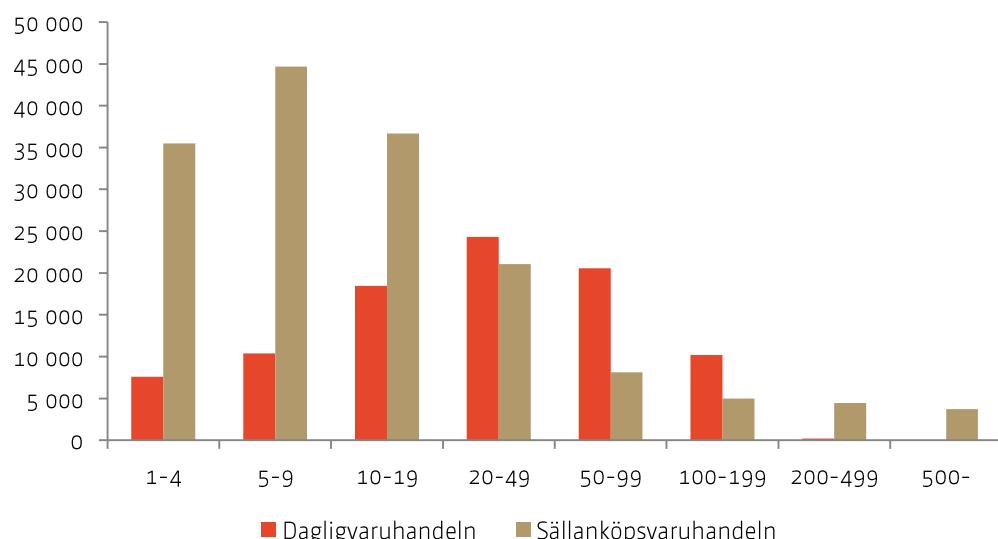
Figur 5: Sysselsatta i detaljhandeln efter åldersgrupp, 2010-2013.

Källa: Statistiska centralbyrån, RAMS

En klar majoritet av företagen inom dagligvaruhandeln har mellan 10 och 99 anställda (69 procent). Endast 11 procent av företagen har 100 anställda eller fler. Inom sällanköpsvaruhandeln är det vanligast att företagen har mellan 1 och 9 anställda (50 procent). Näst vanligast är att företagen har mellan 10 och 99 anställda (41 procent). Skillnaden beror på att dagligvarubutiker i genomsnitt är större än sällanköpsbutiker, vilket förklrar behovet av fler anställda per arbetsställe. Diagrammet nedan visar antal anställda efter företagsstorlek under 2013.

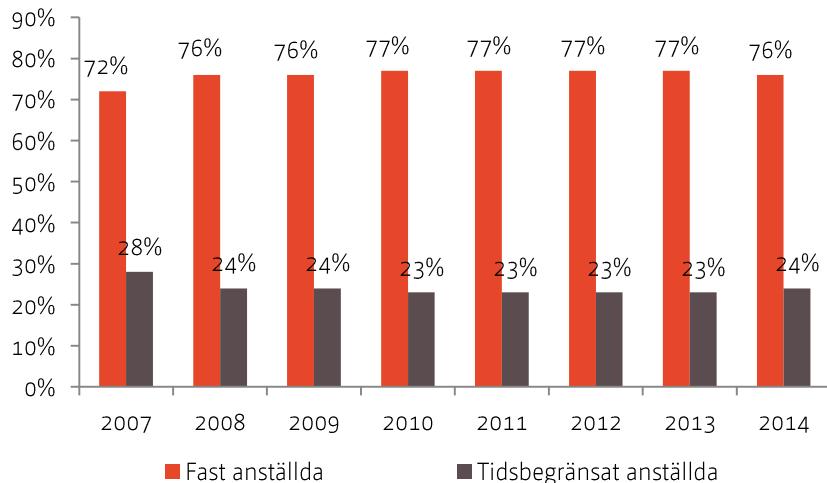
Figur 6: Antal anställda efter företagsstorlek, 2013.

Källa: HUI Research, Branschfakta

Handelssektorn är en bransch som generellt sett kännetecknas av långa öppettider och oregelbundna arbetstider. Detta resulterar bland annat i att närmare en fjärdedel av de anställda är deltsanställda. Andelen fast anställda inom detaljhandeln har legat stabilt på 77 procent under de fyra senaste åren men har minskat till 76 procent under 2014. Andelen deltsanställda har således ökat från 23 procent till 24 procent under samma period. Diagrammet nedan visar andelen fast anställda respektive deltsanställda i detaljhandeln under perioden 2007-2013.

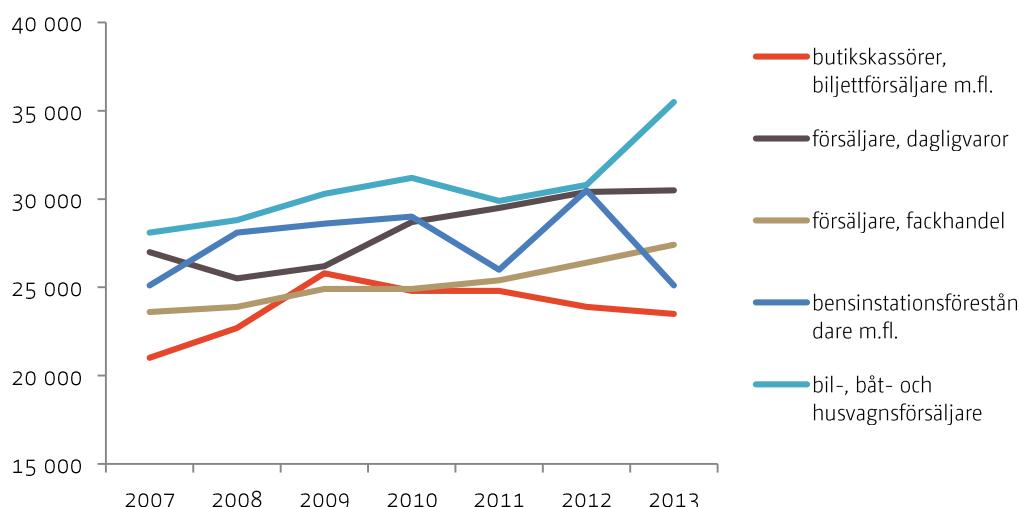
Figur 7: Andelen fast respektive deltsanställda i detaljhandeln, 2007-2014.

Källa: Handelsanställdas förbund

Den genomsnittliga månadslönen för ett antal yrkeskategorier inom detaljhandeln på riksnivå visas i diagrammet nedan. Utvecklingen ser lite olika ut för olika yrkesgrupper: bil-, båt- och husvagnsförsäljares genomsnittslön är högst, vilket troligtvis har att göra med att lönen ofta är helt eller delvis provisionsbaserad. Den lägsta genomsnittslönen återfinns i gruppen butikskassörer, biljettförsäljare med flera. För en mer detaljerad bild av löneläget för dessa yrkeskategorier per län, se bilaga 1.

Figur 8: Genomsnittlig månadslön, per yrkeskategori, 2007-2013.

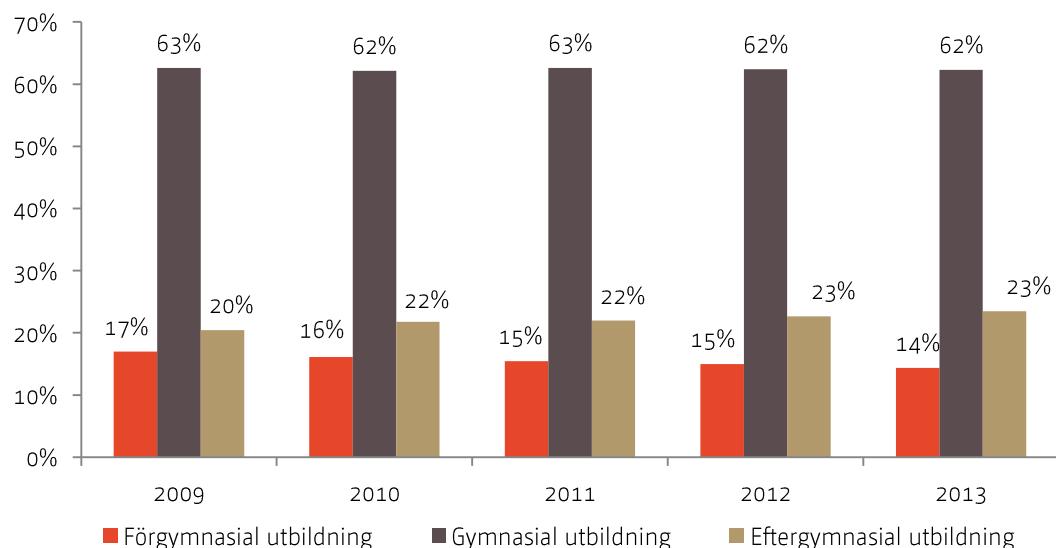

Källa: Statistiska centralbyrån, Lönestrukturstatistik

Den vanligast förekommande högsta utbildningsnivån för detaljhandelsanställda är gymnasieutbildning, vilket 62 procent hade under 2013. Andelen sysselsatta i detaljhandeln med eftergymnasial utbildning är betydligt lägre, 23 procent. Fördelningen förändras inte under den mätta tidsperioden. Detta förklaras bland annat av att detaljhandeln har en stor andel unga anställda samt av att många tjänster inte kräver eftergymnasial utbildning. I näringslivet i stort är motsvarande siffra närmare 40 procent.

Skillnaden i utbildningsnivå i detaljhandeln mellan män och kvinnor är förhållandevis liten. Under 2013 uppgick andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning till 24 procent. Motsvarande andel för män var 22 procent. Diagrammet nedan visar utbildningsnivån i detaljhandelns under perioden 2009-2013.

Figur 9: Utbildningsnivå i detaljhandeln, 2009-2013.

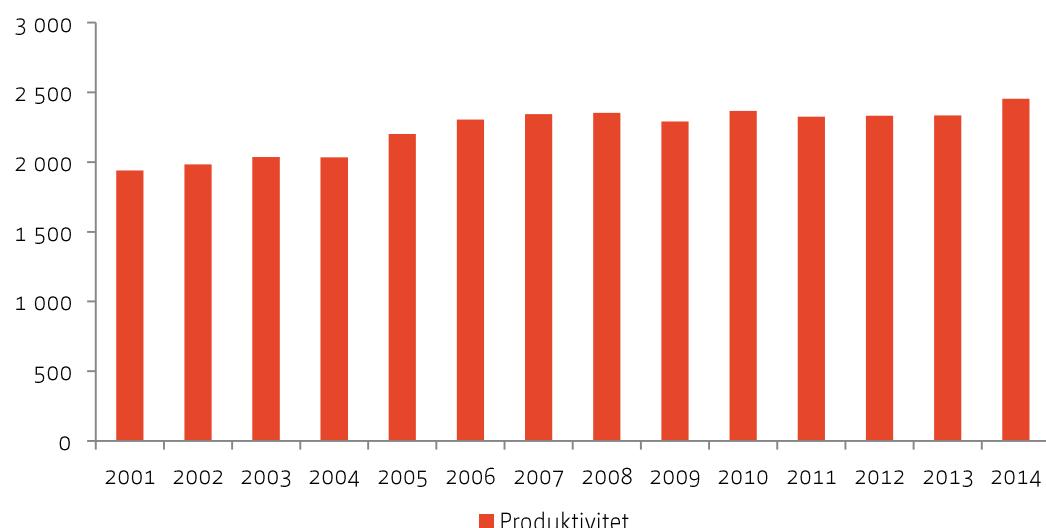

Källa: Statistiska centralbyrån, RAMS

3. Produktivitet och konkurrens

Produktiviteten i detaljhandeln (mått i försäljning i tusentals kronor per anställd) har ökat med 27 procent mellan 2001 och 2014. Detaljhandeln har tvingats effektiviseras på grund av hård konkurrens, både från en ökande andel utländska företag och från e-handeln. Även tekniska innovationer och bättre utnyttjande av skalfördelar har bidragit och kommer troligtvis att fortsätta bidra till en ökad produktivitet. Diagrammet nedan visar produktiviteten i detaljhandeln under perioden 2001-2014.

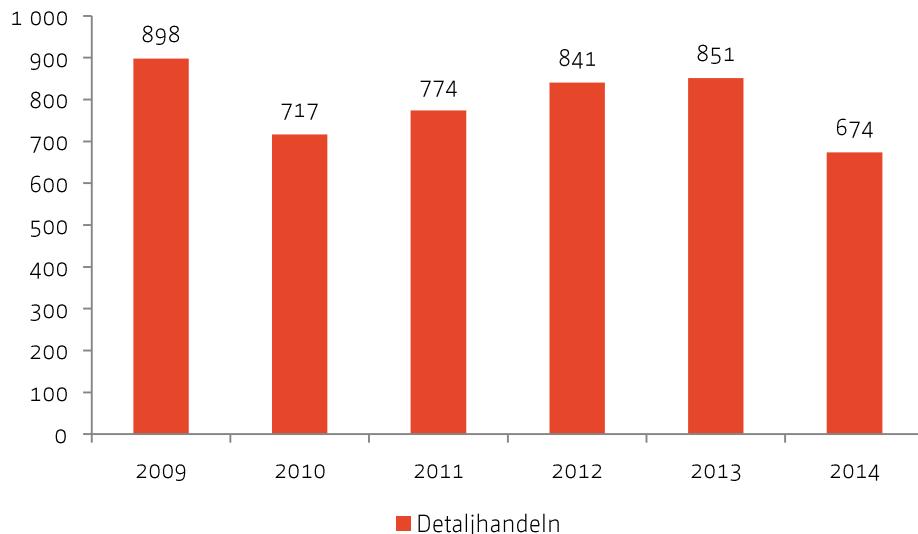
Figur 10: Produktivitet i detaljhandeln, tusentals kronor, 2001-2014.

Källa: HUI Research, Handeln i Sverige

Mellan 2008 och 2014 har antalet konkurser i detaljhandeln i genomsnitt legat på 793 stycken per år. Finanskrisen i Europa resulterade i hela 898 konkurser år 2009, vilket är det högsta antalet under 2000-talet. Under åren 2012-2013 låg antalet konkurser åter på en hög nivå men sjönk till den lägsta nivån under hela perioden 2014. Diagrammet nedan visar antalet konkurser i detaljhandeln under tidsperioden 2008-2013.

Figur 11: Företagskonkurser i detaljhandeln, 2008-2014.

Källa: UC

Under de senaste 10-20 åren har ett stort antal utländska aktörer kommit in på den svenska marknaden. Under 2013 fanns det 570 utländska detaljhandelsföretag i Sverige, vilket var en ökning från föregående års 517 stycken. Under samma period ökade dock antalet anställda i utländska företag från cirka 40 000 till cirka 44 000. Tabellen nedan visar antalet utländska företag och antalet anställda under 2014.

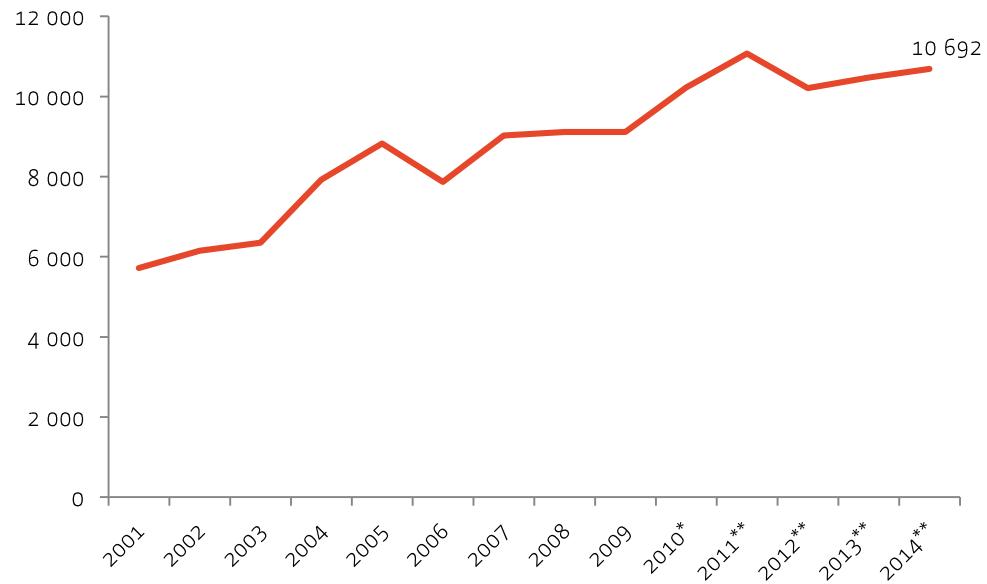
Tabell 2: Utländska detaljhandelsföretag och antalet anställda i Sverige, 2014.

Utländska detaljhandelsföretag i Sverige, 2014	
Antal utländskaföretag	570
Antal anställda i utländska företag	43 987

Källa: Tillväxtanalys

Antalet nystartade handelsföretag var 10 692 stycken år 2014 vilket är en ökning med 217 företag jämfört med 2013. Mellan åren 2001 och 2014 ökade antalet nystartade företag varje år bortsett från 2006 och 2011. Under krisåren 2008-2009 var ökningen dock blygsam. Diagrammet nedan visar antalet nystartade handelsföretag på riksnivå under perioden 2001-2014.

Figur 12: Antal nystartade företag inom handeln, riket, 2001-2014.

Källa: Tillväxtanalys

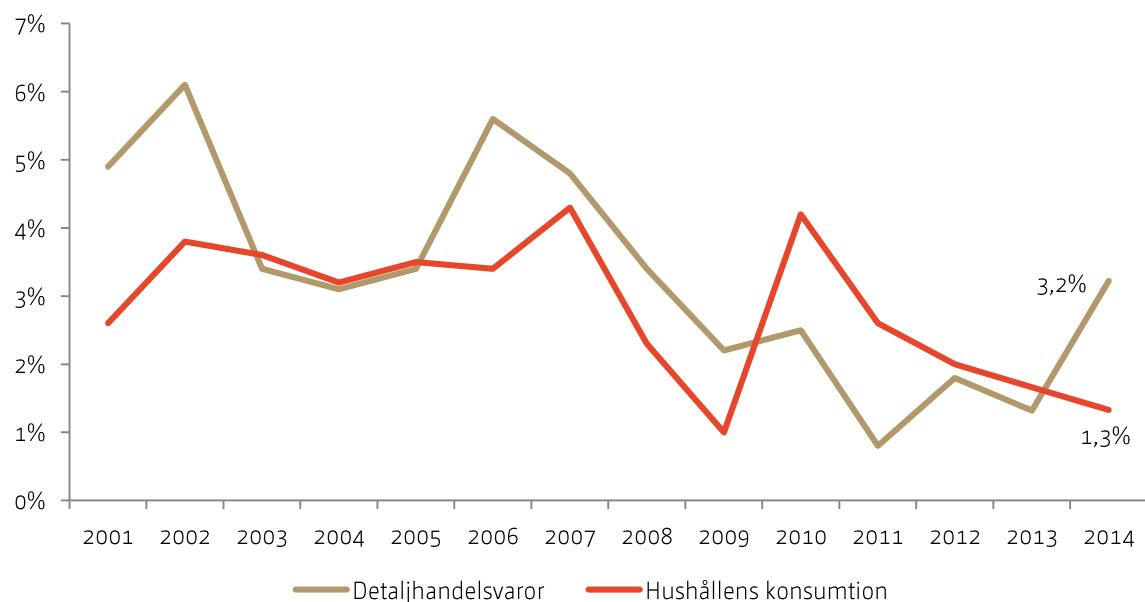
*Nytt aktivitetskriterium

**Data baseras på bearbetningar av SCB:s företagsregister. Tidigare data baseras på enkätundersökningar.

4. Konsumtion

Under 2014 spenderade svenskarna cirka 59 700 kronor per person på detaljhandelsvaror. Konsumtionstakten för detaljhandelsvaror har under stora delar av 2000-talet varit starkare än konsumtionstakten för hushållens totala konsumtion. Sedan år 2010 har utvecklingen vänt och konsumtionstakten har varit svagare för detaljhandeln än för den totala konsumtionen. Under 2014 är åter detaljhandelsutvecklingen starkare än den totala konsumtionen. Diagrammet nedan visar konsumtionsutvecklingen i detaljhandeln jämfört med hushållens totala konsumtion under tidsperioden 2001-2013.

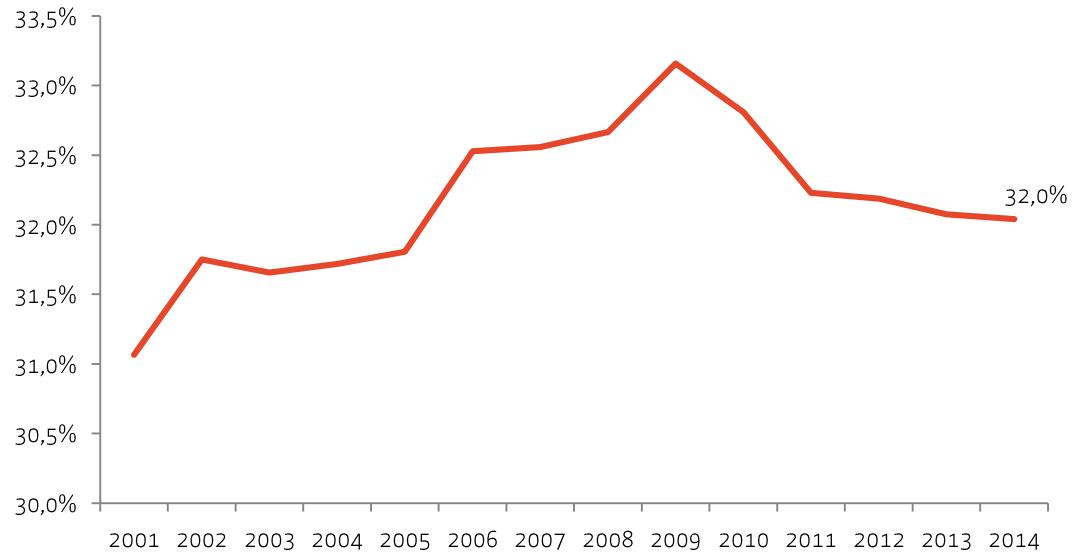
Figur 13: Hushållens konsumtion per capita, löpande priser, 2001-2014.

Källa: HUI Research & SCB

Detaljhandelns andel av den totala konsumtionen har legat mellan 30 och 33 procent mellan år 2001 och 2014. Andelen var som högst under 2009 och har därefter minskat något för varje år. Minskningen förklaras delvis av att hushållen har ökat sin konsumtion av resor och restaurangbesök, vilket blivit en större del av dagens livsstil. Diagrammet nedan visar detaljhandelns andel av den totala konsumtionen under perioden 2001-2013.

Figur 14: Detaljhandels andel av total konsumtion per capita, löpande priser, 2001-2014.

Källa: KPG 2015

5. Bilagor

Bilaga 1: Genomsnittlig månadslön (totallön), tjänstemän privat sektor (SLP), kronor efter region och yrke

Region	Bransch/År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Riket	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.	21 000	22 700	25 800	24 800	24 800	23 900	23 500
	5221 försäljare, dagligvaror	27 000	25 500	26 200	28 700	29 500	30 400	30 500
	5222 försäljare, fackhandel	23 600	23 900	24 900	24 900	25 400	26 400	27 400
	5224 kioskföreståndare
	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.	25 100	28 100	28 600	29 000	26 000	30 500	25 100
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	28 100	28 800	30 300	31 200	29 900	30 800	35 500
	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.	20 500	22 200	27 600	25 600	25 800	26 300	24 200
	5221 försäljare, dagligvaror	30 600	25 400	28 100	27 500	30 600	28 000	32 600
	5222 försäljare, fackhandel	24 700	24 100	26 800	26 200	25 100	26 700	26 900
	5224 kioskföreståndare
Stockholm	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.	26 300	29 100	31 100	32 300	25 700	33 300	32 900
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	29 900	32 300	31 200	33 800	30 500	31 900	40 200
	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.	23 700	23 300	26 200	23 500	24 000	25 200	..
	5221 försäljare, dagligvaror	19 700	23 700	26 000
	5222 försäljare, fackhandel	22 000	24 100	23 000	23 300	24 500	24 600	27 800
Östra Mellansverige	5224 kioskföreståndare
	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	27 300	28 100	27 500	29 100	28 700	31 500	34 800
	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.	..	21 700
	5221 försäljare, dagligvaror
Småland med öarna	5222 försäljare, fackhandel	22 700	22 900	22 100	26 000	24 900	27 300	28 300
	5224 kioskföreståndare
	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	26 700	27 100	29 100	31 400	32 000	30 600	38 100
	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.	21 900	23 900	26 400	24 900	21 600
Sydsverige	5221 försäljare, dagligvaror	26 300	..	24 500	..	30 300	32 000	31 800
	5222 försäljare, fackhandel	22 800	24 600	25 400	25 500	26 300	27 400	29 900
	5224 kioskföreståndare
	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	28 600	27 500	30 200	32 400	27 400	26 900	29 200
Västsverige	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.	21 100	22 600	23 400	24 000	24 100	24 400	24 600
	5221 försäljare, dagligvaror	23 100	25 500	26 300	28 500	29 200	30 300	..
	5222 försäljare, fackhandel	24 300	22 700	24 600	24 400	25 800	27 600	27 900
	5224 kioskföreståndare
	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.
Norra Mellansverige	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	27 800	28 400	32 600	31 700	30 700	31 100	35 500
	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.
	5221 försäljare, dagligvaror
	5222 försäljare, fackhandel	23 700	24 600	25 100	23 900	23 900	25 900	26 400
	5224 kioskföreståndare
Mellersta Norrland	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare	..	27 300	29 800	28 900	30 100	31 200	..
	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.
	5221 försäljare, dagligvaror
	5222 försäljare, fackhandel	21 700	25 300	23 400	24 300	22 900	24 400	22 600
Övre Norrland	5224 kioskföreståndare
	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare
	4211 butiks kassörer, biljettförsäljare m.fl.
	5221 försäljare, dagligvaror
Västernorrlands län	5222 försäljare, fackhandel	23 000	24 500	27 100	24 300	24 500	25 200	26 400
	5224 kioskföreståndare
	5225 bensinstationsföreståndare m.fl.
	5226 bil-, båt- och husvagnsförsäljare

Källa: SCB Lönestrukturstatistik

.. = avser att uppgift inte är tillgänglig, för osäker för att anges eller borttagen av sekretessskäl.

